

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในสภาพปัจจุบันกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์และปัญหาหลายด้าน ทั้งทาง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม แต่เมื่อศึกษาถึงสาเหตุแล้วพบว่า มีสาเหตุมาจาก วิกฤตศีลธรรม ซึ่งโยงไปถึงทัศนคติต่อชีวิต สังคม และธรรมชาติที่ผิดแปลกคลาดเคลื่อนจากหลักธรรม ท่ามกลางวิกฤตการณ์และปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้า ดูเหมือนว่าวิกฤตศีลธรรมจะได้รับความสนใจน้อย ที่สุด และชนชั้นนำส่วนใหญ่เชื่อว่าวิกฤตการณ์เหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยเทคโนโลยี เงินทุน กฎหมาย และอำนาจ แต่ก็เห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้หรือวิธีการเหล่านั้นแก้ปัญหาได้ชั่วคราว หรือ ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ๆ อาทิ ความแตกแยกของคนในสังคมเป็นต้นตามมา และตราบดีที่วิกฤตทาง ศีลธรรมยังไม่ได้รับความสนใจ ก็ยากที่สังคมไทยจะพ้นจากวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ สังคมไทยจึงมี ความจำเป็นที่จะต้องมีการฟื้นฟูศีลธรรมโดยเร่งด่วน แต่จะทำเช่นนั้นได้ จำต้องอาศัยวิถีคิดใหม่ กล่าวคือ ไม่ได้มองว่าวิกฤตศีลธรรมเป็นปัญหาระดับบุคคลเท่านั้น แต่เชื่อมโยงกับโครงสร้างของสังคม โดยเฉพาะระบบทุนนิยมและอำนาจนิยม ที่กำลังเป็นกระแสหลักอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็ต้อง ทบทวนกระบวนการสร้างศีลธรรมกันใหม่ด้วย แทนที่จะเน้นแต่การเทศน์หรือการสอนอย่างเดียว ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น (พระไพศาล วิสาโล, 2549, คำปรารภ) และ การศึกษาที่ถูกต้องจะทำให้คนพัฒนาขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เพื่อช่วย ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ความรู้และสติปัญญาของตนเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551, 151)

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญและ แก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพในขีด ความสามารถด้านต่างๆ จึงจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข รู้ทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 2) ในการศึกษา ที่ดินนั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิต อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 11) กรมวิชาการจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 25 เมษายน 2545 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนานี้ให้สถานศึกษาจัดให้นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาได้เรียนรู้ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อเน้นความเป็นคนดี (กรมวิชาการ, 2551, 9) ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในส่วนสาระศาสนา ศิลปวัฒนธรรมนั้น มีมาตรฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนระดับชาติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเพื่อเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 52)

ปัจจุบันนี้แม้หลายฝ่ายให้ความสำคัญในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสังเกตได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ซึ่งรายงานถึงผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ร้อยละ 47.07 คะแนนเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ร้อยละ 45.60 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2, 2553, 23) และโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 51.69 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2, 2553, 101) จากเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 และนอกจากนี้ นักเรียนยังขาดเจตคติที่ดี และเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งประเสริฐ นีโคกรัง (2549, 13) ได้สรุปว่าการเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่สำเร็จผลเท่าที่ควรนั้นเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนยังขาดสื่อ ครูส่วนใหญ่นอกจากจะมีภาระงานด้านการสอนแล้วยังต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งมีเวลาค่อนข้างจำกัดในการเตรียมการสอน การจัดหาสื่อ การหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆ ครูไม่รู้จักแหล่งอุปกรณ์ ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชา ไม่มีความรู้ในวิธีการสอนที่เหมาะสม ถึงแม้ในปัจจุบันครูจะเริ่มเข้าใจวิธีสอนหรือ

วิธีการให้การศึกษาอบรม เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างลักษณะนิสัยอย่างถูกต้องขึ้นมาบ้างแล้วก็ตาม แต่ครูยังติดในเนื้อหาและทักษะเฉพาะ ทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลาและสอนไม่จบ ไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุเพราะครูขาดวิธีสอน ขาดทักษะการสอน และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่มีความรู้ในเรื่องของพระพุทธศาสนาและละเลยการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน ครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นที่กระบวนการเรียนการสอนที่จะหาองค์ความรู้ใหม่ที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ซึ่งมีสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากวิธีสอน ซึ่งสอดคล้องกับ จันจิรา เลิศศรีบัณฑิต (2553, 3) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้การเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นเพราะว่าครูผู้สอนไม่ปรับปรุงวิธีการสอนและอุปกรณ์การสอน ครูส่วนมากมักมุ่งแต่จะหาความรู้มาถ่ายทอด โดยมุ่งเน้นการจำเนื้อหามากกว่าการฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหา ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การสอนยังใช้รูปแบบเดิมๆ คือการบรรยายและสอนให้นักเรียนท่องจำ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่สนุก เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ง่วงนอน ไม่สนใจฟัง นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา และขาดทักษะในการสร้างสื่อการเรียนการสอน เวลาและเนื้อหาที่กำหนดให้มานั้น ไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากปัญหาและสาเหตุการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น ทำให้หลายฝ่ายเร่งพัฒนาการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น คณะกรรมการจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดแนวทางจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง เหมาะสม มุ่งให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาอย่างสูงในพระรัตนตรัยและให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามพุทธวิธี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม จนได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่เต็ม ด้วยการเน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการเจริญสมาธิ ทำให้ใจบริสุทธิ์ พัฒนาผู้เรียนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (วนิช สุธารัตน์, 2549, 30) ในการจัดการรู้ตามแนวพุทธวิธี มีหลายวิธีด้วยกัน วิธีการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่เป็นวิธีหนึ่งที่นักวิชาการ ได้นำเอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามากำหนดเป็นขั้นตอนการสอน การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเป็นหลักคำสอนที่ใช้ในการฝึกมนุษย์ทั้งกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา ให้สามารถเนนชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ไตรสิกขานี้เน้นการบูรณาการขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ศีล องค์ประกอบที่เป็นข้อห้ามข้อที่พึงละเว้นในด้านพฤติกรรม 2) สมาธิ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านจิตใจ และ 3) ปัญญา องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการนำไปสู่พัฒนาการด้านปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546, 351-353)

สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2551, 175) ได้นำเสนอวิธีจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขาไว้ 3 ขั้นดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นศีล (ศีลสิกขา) คือการควบคุมให้ผู้เรียนอยู่ในระเบียบวินัย ทั้งกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เป็นปกติ ร่างกายพร้อมที่จะเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นสมาธิ (จิตตสิกขา) คือ การฝึกสมาธิขั้นต้นในการควบคุมสติ ให้นักเรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียว นักเรียนตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ นอกจากการคิดและจิตใจ และขั้นที่ 3 ขั้นปัญญา (ปัญญาสิกขา) คือ ขั้นนักเรียนใช้สมาธิความมีจิตใจที่แน่วแน่ ทำความเข้าใจในปัญหาการหาสาเหตุปัญหาเพื่อการแก้ไข พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

การจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขาอาศัยหลักความเชื่อที่ว่า คนจะมีปัญญาเกิดจากการฝึกกำลังใจให้แน่วแน่มิสมาธิ การที่จะมีสมาธิที่แน่วแน่งี้ต่อเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพปกติอยู่ในระเบียบวินัย อันได้แก่ การมีศีล เมื่อทางกายควบคุมสติได้จิตใจก็สงบ ช่วยให้กำลังความคิดคมกล้าเกิดปัญญารู้แจ้ง ทั้งศีล สมาธิ และปัญญามีความสัมพันธ์และอิงอาศัยกันตลอด และเมื่อมีปัญญาทำให้จัดการกับสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง มีชีวิตที่ดีงาม สังคมมีความสุข ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เช่น การรักษาศีล การฝึกจิตให้สงบ แล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์ คุณ โทษ ตามความจริง ปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขาเป็นสภาวะธรรมที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อันเป็นผลจากการพิจารณาในใจโดยแยกกาย แล้วนำความรู้้นั้นมาปฏิบัติตนอย่างจริงจัง ครูเป็นเพียงผู้ประทับประคองและชี้จุดสำคัญที่ผู้เรียนพึงพิจารณาเท่านั้น จึงเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ และเจตคติเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษา เนื่องจากมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน หากผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาเรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญของวิชาเรียน ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะไฝหาคำรู้เพิ่มเติมจะช่วยให้การเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ นวลน้อย แสนกล้า (2552, 123) ได้สรุปว่าเจตคติมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ นั่นคือถ้านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาที่ดี ก็จะทำให้นักเรียนมีความสามารถเรียนได้ดี เข้าใจสนใจและตั้งใจเรียน ย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปในทางที่ดี และถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้ามก็จะทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ฉะนั้นครูต้องโน้มน้าวตลอดจนชักจูงให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาเรียนให้เป็นไปในทางที่ดี เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจจะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขาว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และหลังการจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขา

แตกต่างจากเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยหรือไม่อย่างไร และศึกษาเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อพระพุทธศาสนา ใคร่ต่อการเรียนรู้ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา มีค่านิยมที่ดีงามและนำไปประยุกต์ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

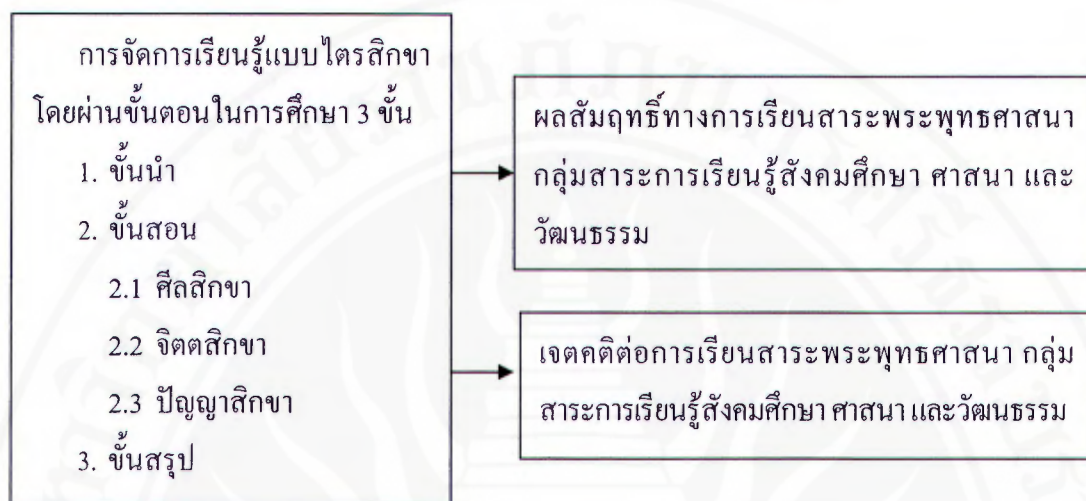
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขา สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70
3. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ ไตรสิกขาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอบางใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งมีจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ โรงเรียนบ้านนาใหญ่ โรงเรียนวัดใหม่ โรงเรียนวัดขนาน โรงเรียนบ้านก่องาม และโรงเรียนบ้านหัวยี่ริน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 185 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการสุ่มได้โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 ซึ่งมีหัวข้อย่อยดังนี้

1. ไม่ทำชั่ว

1.1 เบญจศีล

1.2 อบายมุข 6

1.3 อกุศลมูล 3

2. ทำความดี

2.1 เบญจธรรม

2.2 กุศลมูล 3

2.3 พละ 4

2.4 คารวะ 6

2.5 กตัญญูกตเวทิต่อพระมหากษัตริย์

2.6 มงคล 38

2.6.1 มีวินัย

2.6.2 การงานไม่มีโทษ

2.6.3 ไม่ประมาทในธรรม

3. ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 12 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง ซึ่งใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดจำนวน 12 แผน ใช้ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูและผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอน และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา และทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรม ทางกาย วาจาและใจของตนเองได้ โดยผ่านขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้นคือ

1.1 ขั้นนำ ผู้สอนใช้ประเด็นคำถาม สถานการณ์หรือกิจกรรมที่กระตุ้นหรือท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ใ้รู้

1.2 ขั้นสอน

1.2.1 ศิลสิกขา คือ การควบคุมพฤติกรรมทางร่างกายและวาจา ผู้สอนหา กิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมให้ผู้เรียนหยุดพฤติกรรมต่างๆ ทางร่างกายและวาจา เตรียมพร้อมที่จะเรียน

1.2.2 จิตตสิกขา คือ การเอาใจจดจ่อหรือตั้งใจอย่างแน่วแน่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้สอนหาเทคนิควิธีการสอนที่ทำทนาย ให้ผู้เรียนสนใจเรียนตามธรรมชาติ มีสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงหรือมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียน ต้องตั้งใจเรียนรู้ ตามกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกิจกรรมกับครูอย่างสร้างสรรค์ ตั้งตัวที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา

1.2.3 ปัญญาสิกขา คือ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุผล โดยกระบวนการ หรือวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ต้องการ เช่น การค้นคว้า ทดลอง วิจัย วิปัสสนา อภิปราย ผู้สอนเตรียมประเด็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เตรียมคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนถามหรือตอบ คำถามต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง อภิปราย ทำโครงการ วิจัยหรืออื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สอดรับกับสาระสำคัญและตัวชี้วัดตามหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้

1.3 ขั้นสรุป อภิปรายผลงาน องค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนเป็นการสร้างความคิด

รวบยอด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารู้หลักการ มีความเข้าใจ ซาบซึ้งและสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนาได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 ด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

3. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง ความโน้มเอียงของความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งคุณลักษณะของเจตคติที่ต้องการจะวัดในที่นี้ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเนื้อหาการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนตามแนวไตรสิกขา โดยการฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจและปัญญาให้ยิ่งขึ้น จนบรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต